

Uočavam određene tematske i idejne sličnosti između tog teksta i drame *Noćne ptice*, poput odnosa između političkog ili društvenog autoriteta i pisca ili intelektualca koji se nalazi na margini u odnosu na političko središte.

Da, to je za mene vrlo važna tema i s vremenom sam uočio sve više sličnosti između tih dvaju tekstova. Jednom mi je netko rekao da *Noćne ptice* govore o prijateljstvu. Naravno da je tema drame, prije svega, imigracija i zahtjeva političko čitanje. Međutim, da je moja namjera bila samo napisati djelo o čovjeku koji zlobno iskorištava svoju premoć nad nezaštićenom žrtvom, nikada ne bih napisao pretjerano zanimljiv tekst. Mislim da prava vrijednost teksta leži u složenoj relaciji koja se vremenom gradi između tih dvaju likova i koji jest sličan odnosu koji Bulgakov uspostavlja sa Staljinom. Bulgakov ga na neki način počinje voljeti. Ne bih ga želio usporediti sa Staljinom jer bi nas to odvelo u krivom smjeru i ograničilo mogućnosti tumačenja. Bulgakov ga istovremeno voli i mrzi, ali glavna je poruka teksta da Staljin u drami postaje Bulgakovljevim životnim djelom. Staljin se ne pojavljuje kao povijesna ličnost, nego kao proizvod Bulgakovljeve neiscrpane imaginacije. Tako i lik Visokog čovjeka u *Noćnim pticama*, unatoč nasilju Niskog čovjeka u prvom činu, postepeno shvaća da mu taj odnos pruža užitak i daje određenu slobodu, iako je ona temeljno paradoksalna, obzirom na njegovu zatočenost u prostoru dominacije Niskog čovjeka. Bilo je vrlo zahtjevno osmisliti završnu scenu, ali mislim da sam uspio zaokružiti priču na vrlo zanimljiv način. U njoj Visoki čovjek piše osobni dnevnik Niskog čovjeka. Mislim da na početku Visoki čovjek kao pisac ne može zamisliti išta gore od takvog robovlasničkog odnosa u kojem drugome daje svoj talent i svoju dušu. Usprikoš tomu, on ipak uspijeva s Niskim čovjekom uspostaviti odnos kojim zadovoljava one potrebe koje u svakodnevnom životu ne može zadovoljiti.

Zamjećuje se da se u oba tekstovima veza između nadređenog i podređenog temelji na pisanoj riječi, zatočenik ostvaruje svoju slobodnu u formi pisma ili dnevnika koji ga povezuje s agresorom.

Tako je, taj motiv možemo zamijetiti kod mnogih pisaca, kod Kafke ili, krenemo li još dalje u prošlost, kod

nocturnal creatures

Izvedba drame *Noćne ptice* (New York, Teatro Círculo, 2014.). „Dvije sjene se sreću svakog jutra na stubištu, sve dok jednog dana...“ Web plakat. Fotografirao: Nick Rogers.

Cervantesa. Pisanje otvara prostor slobode u neprijateljskom okruženju u kojem se pojedinac nalazi. Razlozi mogu biti različiti. Primjerice, kod Kafke to je mogao biti antisemitizam, tvrdokorna birokracija, očevo autoritet. Pisanje u tom slučaju znači slobodu, ali ni ono ne predstavlja raj na zemlji. U *Pismu ocu* Kafka priziva očevo lik kako bi sebe odredio kao njegovu suprotnost. Znači, to je prostor slobode, ali on je određen negativnim odnosom prema agresoru. Tako i u *Noćnim pticama* Visoki čovjek,

▲ Izvedba drame *Noćne ptice* (New York, Teatro Círculo, 2014.). „Ima li još nešto što bih trebala znati? O tvojoj vezi s tim niskim muškarcem.“ U ulozi Visokog muškarca: Fran Reyes, u ulozi Visoke žene: Puy Navarro. Fotografirao: Nick Rogers.

▼ Izvedba drame *Noćne ptice* (New York, Teatro Círculo, 2014.). „Znaš li u čemu je moja tajna? Pažljiv sam. U svemu što radim sam vrlo pažljiv.“ U ulozi Niskog muškarca: Pietro González, u ulozi Niske žene: Berioska Ipinza. Fotografirao: Nick Rogers.

